

SIKKERHETSDATABLAD

Dynoprime T

1. Identifikasjon av stoffet / produktet og av selskapet / foretaket

Utgitt dato	23.10.2009, Revisjon 05.11.2010
Kjemikaliets navn	Dynoprime T
Artikkelnr.	Internt nr.: 042-4.nor.01
Produktgruppe	Pentrittbasert sprengstoff.
Kjemikaliets bruksområde	Overdrager.
Firmanavn	Orica Norway AS
Postadresse	Røykenveien 18
Postnr.	3412
Poststed	Lierstranda
Land	NORWAY
Telefon	32 22 91 00
Telefaks	32 22 91 01
E-post	johan.svaerd@orica.com
Utarbeidet av	Teknologisk Institutt as v/ Monica Rustad
Nødtelefon	Giftinformasjonen: 22 59 13 00 Nødtelefon: 91 70 58 50

2. Fareidentifikasjon

Klassifisering	E; R3
Farebeskrivelse	Brann og eksplosjon: Meget eksplosjonsfarlig ved støt, gnidning, ild eller andre antennelseskilder. Eksplosjonsfare, en ukontrollert eksplosjon kan forårsake store fysiske skader. Helse: Produktet er ikke klassifisert som helseskadelig. Ved sprengning / brann kan det utvikles gasser som vil være farlige ved innånding, eks. nitrøse gasser (NO, NO2) og karbonoksider (CO, CO2). Gassene kan forårsake åndedrettsbesvær. Miljø: Produktet er ikke klassifisert som miljøskadelig.

3. Sammensetning /opplysning om innholdsstoffer

Komponentnavn	Identifikasjon	Merking/klassifisering	Innhold
Pentaerytritoltetranitrat	CAS-nr.: 78-11-5 EC-nr.: 201-084-3 Indeksnr.: 603-035-00-5	E; R3	~ 85 %
Kolonneforklaring	CAS-nr. = Chemical Abstracts Service; EU (Einecs- eller Elincsnnummer) = European inventory of Existing Commercial Chemical Substances; Ingrediensnavn = Navn iflg. stoffliste (stoffer som ikke står i stofflisten må oversettes hvis mulig). Innhold oppgitt i; %, %vkt/vkt, %vol/vkt, %vol/vol, mg/m3, ppb, ppm, vekt%, vol%		
FH/FB/FM	T+ = Meget giftig, T = Giftig, C = Etsende, Xn = Helseskadelig, Xi = Irriterende, E = Eksplosiv, O = Oksiderende, F+ = Ekstremt brannfarlig, F = Meget brannfarlig, N = Miljøskadelig.		

Komponentkommentarer	Se seksjon 16 for forklaring av risikosestninger. Produktet er gul til gulbrun plastisk masse pakket inn i rød plast.
----------------------	--

4. Førstehjelpstiltak

Generelt	Ved brann og eksplosjon: Forlat straks faresonen, og hold uvedkommende borte. Sårede personer skal straks bringes ut av faresonen. Vær oppmerksom på faren for sjokk hos tilsynelatende uskadde personer. Førstehjelpstiltakene gitt under er beregnet på eksponering for innholdstoffene i produktet.
Innånding	Frisk luft, ro og varme. Vær oppmerksom på at symptomer på lungeødem (kortpustethet) kan oppstå inntil 24 timer etter eksponering. Tilkall ambulansse umiddelbart.
Hudkontakt	Fjern tilsølt tøy. Vask straks huden med såpe og vann. Kontakt lege hvis ikke alt ubehag gir seg.
Øyekontakt	Fjern evt. kontaktlinser. Skyll straks med vann. Kontakt lege hvis ubehaget vedvarer.
Svelging	Skyll munnen grundig. Kontakt lege.

5. Tiltak ved brannslukning

Passende brannslukningsmiddel	Brann i omgivelsene slukkes med egnet slukkemiddel.
Uegnet brannslukningsmiddel	Ikke forsøk å slokke brann i sprengstoff, denne kan gå over til eksplosjon! Brann i sprengstoff kan IKKE kveles med noe brannslukningsmiddel (skum, pulver, kulldioksid eller sand). Alle forsøk ØKER risikoen for eksplosjon.
Brann- og eksplosjonsfarer	Meget eksplosjonsfarlig ved støt, gnidning, ild eller andre antennelseskilder. Ved brann / eksplosjon frigjøres gasser inneholdende karbonoksider (CO, CO ₂) og nitrogenoksider (NO, NO ₂ og N ₂ O ₄)
Personlig verneutstyr	Bruk friskluftmaske når produktet er involvert i brann. Ved rømning brukes godkjent rømningsmaske. Se forøvrig pkt 8.
Annen informasjon	Stopp all ferdsel og evakuer området omkring brannstedet i tilstrekkelig sikker avstand med tanke på mulig eksplosjon og branngasser. Kontakt straks politi og brannvesen.

6. Tiltak ved utilsiktet utslipp

Sikkerhetstiltak for å beskytte personell	Benytt personlig verneutstyr som angitt i pkt 8.
Sikkerhetstiltak for å beskytte ytre miljø	Forhindre utslipp til kloakk, vassdrag eller grunn.
Metoder til opprydding og rengjøring	Sprengstoffrester tas opp mekanisk med gnistfritt material og legges i godkjent, merket emballasje. Spill og dets emballasje er farlig avfall. Innleveres til godkjent mottakssted/ firma. Se kap. 13.
Andre anvisninger	Det vises til: FOR 2002-06-26 nr 922: Forskrift om håndtering av eksplosjonsfarlig stoff. Kapittel 10.

7. Håndtering og lagring

Håndtering	Bare kvalifisert personell skal bruke produktet. Plasseres under tilsyn og utilgjengelig for uvedkommende. Holdes vekk fra antennelseskilder - Røyking forbudt. Beskytt sprengstoffet mot høye temperaturer. Beskytt mot fysisk skade og støt/gnidning .
Oppbevaring	Det vises i disse tilfellene til: Forskrift om håndtering av eksplosjonsfarlig stoff av 26.06.2002 kap 7. Oppbevaring. Oppbevares sikret mot brann i avlåst, godkjent lager. Oppbevares adskilt fra: tennere eller andre antennelseskilder.

	Oppbevaring og plassering skal skje i godkjent, lukket og tett emballasje. Lagres ved temperaturer mellom 0 og 40 °C.
Spesielle egenskaper og farer	Meget eksplosjonsfarlig ved støt, gnidning, ild eller andre antennelseskilder.

8. Eksponeringskontroll / personlig verneutstyr

Eksponeringskontroll

Begrensning av eksponering på arbeidsplassen	Det må ikke spises, drikkes eller røykes under arbeidet. Vask hendene etter hvert skift, og før spising, røyking eller bruk av toalett. Personlig verneutstyr bør velges i henhold til CEN-standard og i samarbeid med leverandøren av personlig verneutstyr.
Åndedrettsvern	Normalt ikke nødvendig.
Håndvern	Benytt hansker som er hensiktsmessige for arbeidsoperasjonen. Ved håndtering av løs masse benyttes hansker av motstandsdyktig materiale, f.eks.: Nitrilgummi. Gjennombruddstiden er ikke kjent. Det angitte hanskemateriale er foreslått etter en gjennomgang av enkeltstoffene i produktet og kjente hanskeguider.
Øyevern	Normalt ikke nødvendig. Bruk støvtette vernebriller dersom det er fare for kontakt med øynene.
Annet hudvern enn håndvern	Benytt hensiktsmessige verneklær for beskyttelse mot hudkontakt.
Annen informasjon	Mulighet for øyeskilling bør finnes på arbeidsplassen. Det oppgitte verneutstyr er veiledende. Risikovurderingen (Faktisk risiko) kan føre til andre krav.

9. Fysiske og kjemiske egenskaper

Tilstandsform	Gul til gulbrun plastisk masse pakket inn i rød plast.
Lukt	Svak lukt av mineralolje.
Løselighet i vann	Uløselig.
Relativ tetthet	Verdi: 1400 kg/m ³
Selvantennelighet	Verdi: 202-205 °C

10. Stabilitet og reaktivitet

Forhold som skal unngås	Stor eksplosjonsfare ved slag, friksjon, brann eller ved andre tennkilder. Må ikke utsettes for temperaturer over 70 °C.
Materialer som skal unngås	Sterke syrer. Baser.
Farlige spaltningsprodukter	Termisk nedbryting eller forbrenning kan frigjøre karbonoksider og andre giftige gasser eller damper. Nitrøse gasser (NO _x).
Stabilitet	Stabil under normale temperaturforhold og anbefalt bruk.

11. Toksikologisk informasjon

Øvrige helsefareopplysninger

Generelt	Sammensetningen er lite helseskadelig. Bare store mengder fører til helseskader.
Innånding	Innånding av pentrittstøv kan gi hodepine, svimmelhet, hjertebank, kvalme og oppkast. Sprenggass/damp kan irritere luftveier/lunger. Innånding av nitrøse gasser kan føre til lungeødem.
Hudkontakt	Moderat irriterende.
Øyekontakt	Moderat irriterende.
Svelging	Kan forårsake ubehag ved svelging.

12. Miljøopplysninger

Toksikologisk informasjon

Akvatisk kommentarer	Akutt akvatisk, fisk LC50/EC50: 160 mg/l (Pentaerytritoltetranitrat)
----------------------	--

Øvrige miljøopplysninger

Økotoksisitet	Produktet er ikke klassifisert som miljøskadelig.
Mobilitet	Uløselig i vann.
Persistens og nedbrytbarhet	Ikke lett biologisk nedbrytbar.
Bioakkumulasjonspotensial	Forventes ikke å bioakkumulere. Log Pow = 2,13 (Pentaerytritoltetranitrat)

13. Fjerning av kjemikalieavfall

Produktet er klassifisert som farlig avfall	Ja
Emballasjen er klassifisert som farlig avfall	Ja
Egnede metoder til fjerning av kjemikaliene	<p>Rester av sprengstoff må fjernes, tas hånd om (evt. ompakkes i godkjent emballasje), mellomlagres og raskest mulig tilintetgjøres på en forsvarlig måte. Produktet og dets emballasje er farlig avfall.</p> <p>Leveres til godkjent avfallsmottak.</p> <p>Avfallsbehandling av eksplosiver er regulert av Arbeids- og administrasjonsdepartementet med Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap som tilsynsmyndighet.</p>

14. Transportinformasjon

Varenavn (nasjonalt)	OVERDRAGERE
Farlig gods ADR	<p>Status: Ja</p> <p>UN-nr.: 0042</p> <p>Klasse: 1.1D</p> <p>Varenavn: OVERDRAGERE</p> <p>Andre relevante opplysninger: Klassifiseringskode: 1.1 D</p>
Farlig gods RID	<p>Status: Ja</p> <p>UN-nr.: 0042</p> <p>Klasse: 1.1D</p> <p>Varenavn: OVERDRAGERE</p> <p>Andre relevante opplysninger: Klassifiseringskode: 1.1 D</p>
Farlig gods IMDG	<p>Status: Ja</p> <p>UN-nr.: 0042</p> <p>Klasse: 1.1D</p> <p>EmS: F-B, S-X</p> <p>Varenavn: BOOSTERS</p>
Farlig gods ICAO/IATA	<p>UN-nr.: 0042</p> <p>Klasse: 1.1D</p> <p>Varenavn: BOOSTERS</p> <p>Andre relevante opplysninger: Forbudt</p>

15. Opplysninger om lover og forskrifter

Faresymbol

Eksplosiv

R-setninger	R3 Meget eksplosjonsfarlig ved støt, gnidning, ild eller andre antennelseskilder.
S-setninger	<p>S35 Produktet og emballasjen skal uskadeliggjøres på en sikker måte.</p> <p>S41 Unngå innånding av røyken som oppstår ved brann eller eksplosjon.</p>

Referanser (Lover/Forskrifter)	<p>ADR/RID veg-/jernbanetransport av farlig gods 2009, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.</p> <p>EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDSFORORDNING (EF) nr. 1907/2006 av 18. desember 2006 om registrering, vurdering og godkjenning av samt begrensninger for kjemikalier (REACH)</p> <p>Veiledning om administrative normer for forurensning i arbeidsatmosfære fra Direktoratet for Arbeidstilsynet, den til enhver tid gjeldende utgave.</p> <p>Forskrift om klassifisering, merking m.v. av farlige kjemikalier, fastsatt av Miljøverndepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet, 16.juli 2002, med senere endringer, gjeldende fra 22. april 2009.</p> <p>Avfallsforskriften, FOR 2004-06-01 nr 930, fra Miljøverndepartementet.</p> <p>FOR 2002-06-26 nr 922: Forskrift om håndtering av eksplosjonsfarlig stoff.</p> <p>Databladet er utarbeidet med basis i opplysninger gitt av produsenten.</p>
--------------------------------	--

16. Andre opplysninger

Liste over relevante R-setninger (i seksjon 2 og 3).	R3 Meget eksplosjonsfarlig ved støt, gnidning, ild eller andre antenneskilder.
Viktigste anvendelsesområder og evt. begrensninger	Dette produkt kan kun utleveres til brukere med gyldig ervervstillatelse utstedt av politi eller lensmann.
Viktigste kilder ved utarbeidelsen av Sikkerhetsdatabladet (ikke norske)	Sikkerhetsdatablad fra leverandør datert: 29.03.2007 Skanexplo AB
Opplysninger som er nye, slettet eller revidert	Firmanavn, Postadresse
Leverandørens anmerkninger	Informasjonen i dette dokument skal gjøres tilgjengelig til alle som håndterer produktet.
Kvalitetssikring av informasjonen	Dette sikkerhetsdatabladet er kvalitetssikret av Teknologisk Institutt as, som er sertifisert iht. NS-EN ISO 9001:2000.
Ansvarlig for Sikkerhetsdatablad	Orica Norway AS